ئۇيغۇر ھازىرقى زامان ئاتاقلىق شائىرلىرىنىڭ شېئىرلىرىدىن نەمۇنىلەر

مۇھەممەتجان راشىدىن

ئانا تاغلار

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر ھازىرقى زامان ئاتاقلىق شائىرلىرىنىڭ شېئىرلىرىدىن نەمۇنىلەر

مۇھەممەتجان راشىدىن

ئانا تاغلار

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

母亲高山：维吾尔文/买买提江·拉西丁著. —乌鲁木齐：新疆人民出版社，2008.6（2009.2 重印）
ISBN 978－7－228－11688－1

Ⅰ.母… Ⅱ.买… Ⅲ.诗歌－作品集－中国－当代－维吾尔语（中国少数民族语言） Ⅳ. I 227

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2008）第 081051 号

作　　者	买买提江·拉西丁
编　　者	艾尔肯·伊不拉音
责任编辑	艾则孜·吐尔迪
责任校对	艾加尔古丽，古丽夏尔
特约校对	阿依古丽·亚森
封面设计	艾克拜尔·沙力
出版发行	新疆人民出版社
地　　址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
电　　话	0991－2827472
邮政编码	830001
印　　刷	新疆新华印刷二厂
经　　销	新疆维吾尔自治区新华书店
开　　本	880×1230 毫米　1/32
印　　张	5
插　　页	4
版　　次	2008 年 7 月第 1 版
印　　次	2009 年 2 月第 2 次印刷
印　　数	5001—8000 册
定　　价	15.00 元

نەشرىياتتىن

شائىر مۇھەممەتجان راشىدىن 1940 ـ يىلى 6 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى غۇلجا ناھىيىسىنىڭ ئونيار يۈزى يېزىسىدا دېھقان ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. باشلانغۇچ ۋە ئوتتۇرا مەكتەپلەرنى غۇلجىدا ئوقۇپ تاماملاپ، 1955 ـ يىلدىن 1958 ـ يىلى 3 ـ ئايغىچە سابىق شىنجاڭ يېزا ئىگىلىك تېخنىكومىدا ئوقۇغان. ئوقۇش پۈتتۈرگەندىن كېيىن، 1959 ـ يىلى 5 ـ ئايغىچە پىچان ناھىيىسىدە قايتا تەربىيە ئالغان. 1960 ـ يىلدىن 1968 ـ يىلغىچە چاپچال ناھىيىسى ۋە غۇلجا ناھىيىلىرىدە مەمۇرىي خادىم، تېخنىك، كاتىپ، ئوقۇتقۇچى بولۇپ ئىشلىگەن. 1968 ـ يىلى «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى»نىڭ زىيانكەشلىكىگە ئۇچراپ ناھەق جازالانغان، 1983 ـ يىلى ئاقلىنىپ، غۇلجا ناھىيىلىك 1 ـ ئوتتۇرا مەكتەپكە خىزمەتكە ئورۇنلاشقان. 1989 ـ يىلى غۇلجا ناھىيىسىنىڭ كەسپىي يازغۇچىلىقىغا تەكلىپ قىلىنغانغا قەدەر شۇ مەكتەپتە تىل ـ ئەدەبىيات ئوقۇتقۇچىسى ۋە ئىلمىي مۇدىر بولۇپ ئىشلىگەن.

مۇھەممەتجان راشىدىننىڭ ئەدەبىي ئىجادىيەت پائالىيىتى 1958 ـ يىلى «ئىلى گېزىتى»دە ئېلان قىلىنغان «ئىلى دەرياسى» ناملىق شېئىرى بىلەن باشلانغان. ئۇ شۇنىڭدىن ئېتىبارەن شېئىر ئىجادىيىتىگە رەسمىي كىرىشكەن. بولۇپمۇ 1980 ـ يىللاردىن كېيىن ئىجادىيەتتە كۆرۈنەرلىك ئۇتۇقلارغا ئېرىشكەن. ئۇ ھازىرغىچە «بۇ دۇنيا»، «بەزىلەر»، «سەن يوق»، «كۈت»، «مەشرەپ ھەققىدە مۇخەممەس»، «يىللار ئىزى»، «مەن سەۋدايى بولۇپ قاپتىمەن» قاتارلىق 1000 پارچىدىن ئارتۇق شېئىر ئېلان قىلغان. مۇھەممەتجان راشىدىننىڭ بۇ شېئىرلىرى «كاككۇك گۈلى»، «يىللار ئىزى»، «كۆنلەر ئالبومى»، «ئانا يەر قەسىدىسى»،

«ئۆمۈر ئىلهاملىرى»، «هايات دېگەن مانا شۇ» دېگەن ناملاردا توپلام قىلىنىپ نەشر قىلىنغان.

مۇھەممەتجان راشىدىن شېئىر ئىجادىيىتى بىلەن بىرگە يەنە پروزا ئىجادىيىتى بىلەنمۇ شۇغۇللىنىپ، 20 پارچىدىن ئارتۇق ھېكايە، پوۋېست ۋە ئەسلىمىسىنى ئېلان قىلغان، بۇلار «تېنىگەن كۆڭۈل» دېگەن نامدا 2001 ـ يىلى شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىنغان.

مۇھەممەتجان راشىدىننىڭ شېئىر ـ غەزەللىرى ئاممىباب، خەلققە يېقىشلىق بولغاچقا، كۆپلىگەن ئەسەرلىرى ناخشا قىلىپ ئوقۇلۇپ خەلق ئارىسىغا تارقالغان، كۆپلىگەن شېئىرلىرى تۈرلۈك مۇكاپاتلارغا ئېرىشكەن.

بۇ توپلامغا شائىر مۇھەممەتجان راشىدىننىڭ ۋەكىللىك خاراكتېردىكى شېئىرلىرى تاللاپ كىرگۈزۈلدى.

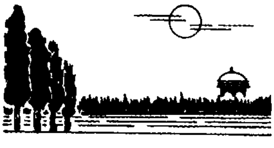

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

مۇندەرىجە

شېئىر، شۆھرەت ۋە مەن 1
ئانا تاغلار 4
نە بىلسۇن 7
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن 8
سەن كەلگەندەك بوپقالدىم باھار كەلسە، دىلبىرىم 10
ياشىسۇن 17
سېغىنىش 19
كۆڭلۈم 21
تۇغۇلمىغانلارغا 22
كېتەر بولساڭ، خوش ئېيتماي كەتمە 23
بولسۇن 24
كاككۇك بولۇپ بارالسام ئەگەر 26
يارى يوقنى بىچارە دەڭلار 27
سېنى باشلاپ كېتىپتۇ ئېتىزلارغا ئەقدەڭ 29
دوستلارغا 33
يازغان خەتلىرىڭ 35
ياخشىلارغا ناخشىلار تولا 36
ئالتۇن ئاسقان بوينۇڭغا تۇمار ئاسساڭ خوپ ئىدى 37
بىر كېلىمىز دۇنياغا 46
ماڭا ئۆلۈم تىلەپسەن ئاخشام 49
بىر كۈنى 51
ۋاي داد 53
ناخشا ئېيتساڭ ياشلىقىڭدا ئېيت 57
سەن مەندەك بولالامسەن 58
ئۆلۈم يوق ئىنساننىڭ ئارزۇلىرىدا 61

ئارغامچىسى ئۇزۇن ئالەم بۇ 63
ۋىجدان ۋەجدىن 65
خەقنىڭكىدە قونۇپ قالغان قىز 67
مەن سەۋدايى بولۇپ قاپتىمەن 70
شېرىن خىيال كىمدە يوق 72
ياتلاشتۇق 74
بالىلار 77
ئەتە گەرچە تىرىك بولساممۇ 81
يىگى يىل لىرىكىلىرى 82
گەپىڭ ئۆزى قانداق ياشاشتا 90
يىراقلارغا كەتمە، ئەزىزىم 92
خۇراپات 93
ئۈچ لىرىكا 96
ۋەتەن تاغلىرى 99
ياشاۋەر 101
كەلمەكچى 103
بۇ دۇنيا 104
يىللار ئىزى 106
ئۆز يارىڭ 108
ئۇيىلمەن ئىزىمدىن 110
هايات دېگەن مانا شۇ 113
ئۆمۈر دېگەن 115
مەن چۈشۈڭگە كىرمەي تۇرۇپمۇ 117
ئادەملەرگە 119
هايانىڭمۇ ئۆز يولى بارغۇ 122
خېتىڭ كەلدى، ئۆزۈڭ كەلمىدىڭ 124
ئادەملەر ئۇلۇغ 125
بەلكى 126
تۈندە ئۇزاق ئولتۇرما بۇنداق 128
ئۆسەكلەر 130
مۇھەببەتمۇ ئۇلۇغ بىر مەكتەپ 132
غەزەللەر 133

شېئىر، شۆھرەت ۋە مەن

قەلەمنى ئالغىنىم يوق شۆھرەت ئۈچۈن،
يۈكسەكلىك تالاشمايمەن ھېچكىمدىنمۇ .
مۇرادىم — ئەلنىڭ مەندىن مەمنۇنلۇقى،
ئەپسۇسلار ئاڭلىغۇم يوق ھېچ دىلدىنمۇ .

قولۇمدا شائىر لۇتۇن تۇتقان قەلەم،
ئىزىدىن ماڭدىم مەنمۇ نەۋائىينىڭ .
مەنزىلىم — شۆھرەت دېسەم، قالمادىمەن
مەن ئوخشاپ دەل ئۆزىگە سەۋدايىنىڭ .

شەيتاندۇر دوستى شۆھرەتپەرەسلىكنىڭ،
ئۈندىمەس كۆڭلۈم مېنى شۇ ئىللەتكە .
ئەقلىنى نام - ئاتاققا بەرگەنلەرنىڭ
قەلبىنى ئوخشىتىمەن بىر زۇلمەتكە .

سايەمگە قاراپ ماڭسام كوچىلاردا،
كۈلىدۇ بىلمىگەنلەر سەۋەبىنى .
غادىيىپ قالدىمۇ، دەپ ئەنسىرەيمەن،
شۇ تەشۋىش ئەگىپ يۈرەر ھەردەم مېنى .

ياراشماس تاغلارغىمۇ تەكەببۇرلۇق،
ئاسمان بار ئۈنىڭدىنمۇ چۈنكى ئېگىز .

قانچىكى پەستە بولسا شائىر كۆڭلى،
ئەل ئۇنى كۆرىدىكەن شۇنچە ئەزىز .

ئېسىلسۇن ئېسىلغانلار ئېگىز شاخقا،
زەررىچە تارلىقىم يوق ئەزبىرايى .
ۋەلېكىن مەن يادىڭغا سىلىپ قوياي،
پەستىدۇر يۈكسەكلىكنىڭ ئەسلىي جايى .

مەيدەڭنى كېرىۋالما، مىسرالىرىم،
بىر قۇلنىڭ ئاۋازى سەن خەلق ئۈچۈن .
ئەگىپ ئۆت يولدا شۆھرەتپەرەسلەردىن،
دوست بولما ھەمدە شۇنداق قەلب ئۈچۈن .

ئاڭلارمەن ماختاشلارنى مەنمۇ، ئەمما
كىيمەيمەن زەر تونىنى ماختىنىشنىڭ .
پاك يولى– قەلەمدىنمۇ پەسرەك يۈرۈش
مەن ئۈچۈن رەزىللىكتىن ساقلىنىشنىڭ .

ئاشقىنىم راستتۇر، بەلكى بىرەر قىردىن،
تاغ ئاشتىم دېسەم، ئۆلەي كۈپۈرلۇقتىن .
چىن شائىر چىقار ئىكەن شۆھرەت ئەمەس،
ئەل بەرگەن رىزقى ئۈچۈن شۈكۈرلۈكتىن .

ھەسەتنىڭ ئۇچىقىغا ئوت قالىغان،
ياراشماس ماڭا ئۇنداق قىتغىرلىق .
ئۆرلىسۇن، كامال تاپسۇن ھەركىم دەيمەن،
تۇتمايمەن شۇ قەلبىمنى قىلچە سىرلىق .

نەپ بىلەن ئۆلچىمەيمەن ئادەملەرنى،
ئۆلچەيمەن پەزىلەتنىڭ قىلىپىدا.
ياخشىلار بىزار بولغان مەلئۇنلارنىڭ
ئەجلى شېئىرىمنىڭ قىلىچىدا.

مىنمەيمەن ماختىنىشنىڭ تۇلپارىغا،
قۇرلارغا قىستۇرمايمەن مەنمەنلىكنى.
كۆيلىرىم ئادەت قىلۇر ئابرۇي ئەمەس،
خەلقىمنىڭ يۈرىكىگە ھەمدەملىكنى.

*　　　*

قەلەمنى ئالغىنىم يوق شۆھرەت ئۈچۈن،
يۈكسەكلىك تالاشمايمەن ھېچكىمدىنمۇ.
مۇرادىم ـ ئەلنىڭ مەندىن مەمنۇنلۇقى،
ئەپسۇسلار ئاڭلىغۇم يوق ھېچ دىلدىنمۇ.

1984 ـ يىل ئىيۇن، غۇلجا

ئانا تاغلار

ئۈستۈڭدىن ئۇچۇپ ئۆتتۈم، كۆردۈڭمىكىن
تۈرنىلار ئارىسىدا مەن بار، تاغلار ؟
قېنى، دەپ سوراپ يۈرمە كىملەردىندۇر،
ھەر كۆزنىڭ قارىسىدا مەن بار، تاغلار .

شامالنىڭ لېۋى ئەمەس، مېنىڭ لېۋىم
باغرىڭنى باغ ـ باغ ئېتىپ سۆيۈپ ئۆتكەن .
ياق، يالغۇز قۇياش ئەمەس، مەن بار يەنە
چوققاڭدىن ئىشقىڭ بىلەن كۆيۈپ ئۆتكەن .

دېگەنتى ئانام سېنى «ئانا تاغلار»،
كۆرستىپ دېرىزىدىن سەبىي چېغىم .
ئانامنىڭ ئاغزى خىزىر ئاغزى تۇرسا،
مەن سېنى دېمەي نېچۈن: ئانا تېغىم!

رەھمەتلىك ئانام كەتتى، قالدىڭ ئەمما
ئەللىككە كەلگىنىمچە ئەللەي ئېتىپ .
ئانام بار، دەپ يۈرىمەن، ئانا تاغلار،
قەدرىڭگە ئۆزۈم يېتىپ، ئانام كېتىپ .

بار ئىدى بىر باغرىڭغا قەبرىلىگۈم
ئۆزۈڭنى «ئانا» دېگەن ئانامنىمۇ .

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

تەڭ ئىلىك ئالار ئىدى ئىككى ئۇلۇغ
دەيتتىم مەن ئوغلى بەرگەن سالامىنمۇ .

يادىمغا يەتسە ئانام، ساڭا باقتىم،
نېچۇندۇر يىغا تۇتتى بىراق مېنى.
ئۆرتىدى يېڭىۋاشتىن سېغىنغاندا،
ئانامدىن سەندە قالغان پىراق مېنى .

ئېگىزنى ئۇلۇغ دېسە، ئۇلۇغ ئۆزۈڭ،
ئەرشىنىڭ قۇچىقىدا ئەزىز بېشىڭ .
نۇر چاچقان ئاي يۇلتۇزلار تۈندە ساڭا
يۈرىكى كۆيۈپ تۇرغان قېرىندىشىڭ .

سېخىينى ئۇلۇغ دېسە، ئۇلۇغ ئۆزۈڭ،
ئالتۇن بار ئېتىكىڭدە، جاۋاھىر بار .
ياق! دېسەڭ ياراشمايدۇ، ئانا تاغلار،
چۆرەڭدە شۇ سۆزۈمگە مىڭ شاھىت بار .

باھارنى كۆرگۈچىلەر ساڭا باقسۇن،
ئالدىڭدا دالا نېمە، ئېتىز نېمە؟!
ئالدىدا بىر گۈلۈڭنىڭ پورەكلىگەن
شائىرلار ماختاپ يازغان مىڭ قىز نېمە؟!

قۇياشقا مەڭزىڭ يېقىن، ئانا تاغلار،
قۇياشتىن قېلىشمايدۇ ھارارىتىڭ .
قارىغايلار بويلىرىدىن كەتمەيدۇ ياز،
باھارغا تولۇپ ياتار ئىككى بېتىڭ .

شەپەقلەر غايىب بولار سېنى سۆيۈپ،
شەپەقلەر مۇرادىغا يېتەر سەندە .

ئۇخلايدۇ زېمىن، ئەمما ئۆزۈك ئويغاق،
كۆزەتتە تۈنلەر ئويغاق ئۆتەر سەندە .

سايەڭنى سايغا چۈشكەن بىر باتۇرنىڭ
سايىسى دېسەم، تەھقىق، قىلار ئازلىق .
چاقماقلار چاقسا، سەندە قىلدى دەيمەن
چوققاڭنى تەسۋىرىمدە قىلچۈۋازلىق .

سېنىڭدىن بىلگەنلىرىم نۇرغۇن مېنىڭ،
بولمايدۇ ئۇنى ساناپ تۈگەتكىلى !
سەن تۇرساڭ پەزىلەتنىڭ چىن ئۇستازى،
مەن يەنە كىمنى چىللاي ئۆگەتكىلى!؟

مىنگەشكەن بوۋاق ئىدىم مەنمەنلىككە،
قول ئۈزدۈم شۇ ئىللەتتىن ساڭا بېقىپ .
مىننەتنى تاشلىۋەتتىم كۆك قەرىگە،
كىبىرىدە ئۇچماس بولدۇم قانات قېقىپ .

يىراقسەن تۆھپەڭ تۇرۇپ تەمەنnادىن،
تاشلىدىم سېنى كۆرۈپ غادىيىشنى .
يېتىلدىم خۇيسىز يىگىت بولۇپ ئاخىر،
تاشلىدىم خام خىيالدىن تاج كىيىشنى .

قۇچاقلاي دېسەم سېنى، ئانا تاغلار،
يەتمەيدۇ قۇچاقلىرىم قۇچاقلاشقا .
ياشايمەن سەجدە قىلىپ ھەر كۈنى مىڭ رەت
شۇ سەۋەب سېنىڭدىكى ھەربىر تاشقا .

نه بىلسۇن

ئاتلار چەككەن رىيازەتنى
داۋان كۆرمەي، تاي نه بىلسۇن؟!
غېرىب نەدۇر، مۇساپىر كىم،
پاراغەتتە باي نه بىلسۇن؟!

كۆن قاتتىقى قەلەندەرلىك،
ئاچ دەردىنى توق نه بىلسۇن؟!
ۋەجى نېمە كۆز ياشلارنىڭ،
غەم ـ قايغۇسى يوق نه بىلسۇن؟!

چاڭقاپ ياتقان چۆل دەردىنى
باغلاردىكى كۆل نه بىلسۇن؟!
يامغۇر قەدرىنى ئەلمىساقتىن
چۆللەر بىلمەي، كۆل نه بىلسۇن؟!

2003 - يىل 8 - فېۋرال

بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن

قالار دەريا، قالار كېچىلەر،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .
قالار قەلئە، قالار پۈتۈكلەر،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

باھار باقىي ئەمەس باغلارغا،
قايتالماسمىز ياشلىق چاغلارغا .
ئۇخشمايمىز مەڭگۈ تاغلارغا،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

يىغقان مالغا تارتىشىپ بولماس،
كارۋانلارغا ئارتىشىپ بولماس .
مېھماندۇرمىز تۇتساڭمۇ قونماس،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

دۈشمەنچە بول، دۈشمەننى كۆرسەڭ،
ئۈزىتىپ قوي كۆچكەننى كۆرسەڭ .
جەننەت سىيلىڭ، جەڭگاھتا ئۆلسەڭ،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

قەدىرىڭنى ئەگ قەدىرلىگەنگە،
ئېگىلمىگىن جەبىرلىگەنگە .

جان توشامدۇ سەۋر دېگەنگە،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

ئالەم ئاشىق ئەمەس كۆز ياشقا،
ھايات باشقا، قىيامەت باشقا .
ئوينا، دوستلار، كىرگىن يۈز ياشقا،
بۇ دۇنيادىن كېتەرمىز بىر كۈن .

1992 - يىل ئىيۇن، غۇلجا

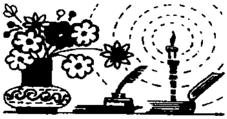

سەن كەلگەندەك بوپقالدىم باھار كەلسە، دىلبىرىم

(چاتمىلار)

باھار خىزىر ئەمەسمۇ

پەرىزاتتەك بىر پەسىل يەنە كەلدى يۇرتۇمغا،
تەبىئەتتە باشلاندى قەسىدىسى قۇشلارنىڭ .
شائىر ئۇچۇن قۇشلاردەك شۇ پەسىلنى ئۇلۇغلاش
ئەڭ ئۇلۇغى بوپقالدى ئالەمدىكى ئىشلارنىڭ .

قەلىمىمگە قۇت دەيمەن شۇ ئەمگەكنى ئۆمۈرلۈك،
ملڭ ياشاپمۇ باھاردەك بولالمايمەن بىراقتا .
باھار ئالغان ئالقىشنى ئالالىغان ئىنسان يوق،
ئۇ شان ـ شەرەپ، ئەلۋەتتە، مىنىڭدىنمۇ يىراقتا .

قايتىپ كەلدى قاقىرلار ۋادىمىزغا قايتىدىن،
مەرىكىگە باھاردىن يەنە باغاق ئالغاندەك .
سەھەر ئۇچقان شامالدىن بىر مۇزىكا ئاڭلايمەن،
تۇيۇلىدۇ ھەم ئۇنى تەڭرى ئۆزى چالغاندەك .

زىمىستاندىن زارلانغان غېرىبلاردىن غەم كەتتى،
گۈل پۇرايدۇ تۆت يىقى دالالاردا كەچلىسە .
ئورۇق ئاتتا تۇغۇلدى بىر تايچىقى ئۇمىدنىڭ،
سۆيۈنىدۇ باھاردىن، قارا قىشنى ئەسلىسە .

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com